

Úroky z veřejného dluhu jako faktor veřejného zadlužení

Veřejný dluh vzniká kumulací schodků (deficitů) veřejných rozpočtů, především státního rozpočtu, v jednotlivých letech. Vláda si většinu chybějících peněz obvykle půjčuje emisním financováním, vydáváním dluhopisů a dalších cenných papírů s takovou úrokovou sazbou, aby je někdo koupil.

Faktory ovlivňující velikost dluhu

- záruky státu a územní samosprávy za dluhy jiných subjektů
- výška a početnost deficitů jednotlivých veřejných rozpočtů
- inflace

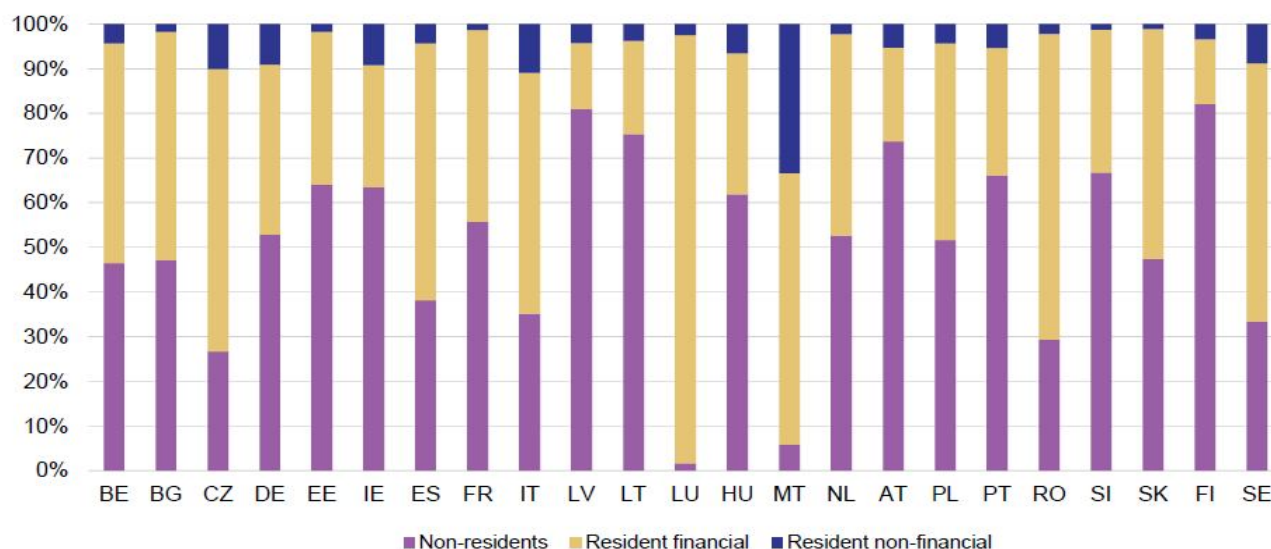
Hlavním faktorem je **deficit státního rozpočtu**

Relativní výše zadlužení v příslušném roce vychází z výše zadlužení v roce předchozím a dále je přímo úměrná výši úrokové sazby, kterou z dluhu platíme a nepřímo úměrná růstu (či poklesu) HDP v běžných cenách.

$$\text{Relativní zadlužení} = (\text{zadlužení minulého roku} * \text{úrok. sazba}) / \text{změna HDP}$$

Podle toho, kdo je věřitelem, se rozlišuje vnitřní dluh, kdy věřiteli jsou občané státu a právnické osoby v něm registrované, a zahraniční dluh, kdy jsou věřiteli zahraniční subjekty, a to jak soukromé (např. obchodní banky), tak jiné vlády a nadnárodní instituce

Poměr vnitřního a vnějšího dluhu

Faktory ovlivňující deficit

- Vnitřní faktory – ovlivňují aktivní deficit
 - Expanzivní charakter fiskální politiky
 - Časové
 - Časové rozložení daňového zatížení
 - Vládní populismus
- Vnější faktory – ovlivňují pasivní deficit
 - Kolísání tempa ekonomického růstu, hospodářský pokles a růst nezaměstnanosti
 - Růst cen základních surovin, cenové šoky

- Vývoj úrokové míry, resp. její růst
- úrok z veřejného dluhu

Rizika související sestrukturou dluhu

- refinanční riziko – je to riziko schopnosti krajiny refinancovat svůj dluh
- úrokové riziko – je to riziko či úroky nebudou růst rychleji než tempo růstu HDP a či se nedostaneme do dluhové pasti
- riziko likvidity
- kurzové riziko
- riziko protistran – riziko, že by partner mohl jaksí podrazit stát a nesplácet státu jeho pohledávky

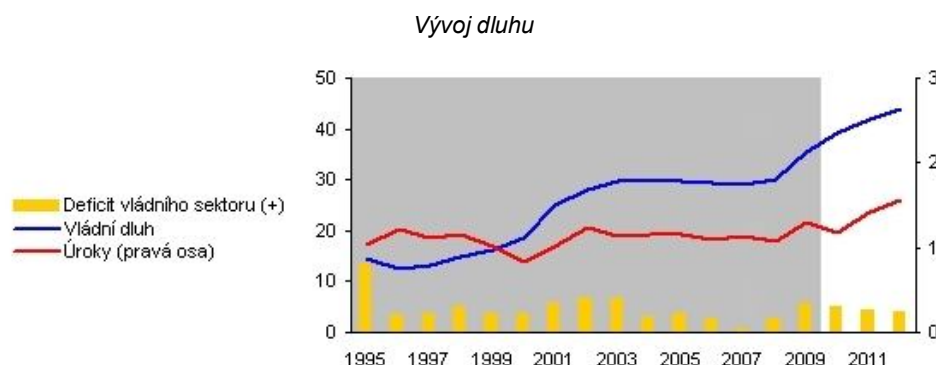
Možnosti snižování veřejného dluhu

Vnitřní (aktivní faktory)

- Jejich cílem je dosáhnout přebytek státního rozpočtu, to znamená, splácet dluh a úrok.
- Patří sem mimořádné jednorázové paušální dávky z kapitálu k umoření dluhu (stát prodá svoje aktiva a jednorázově umoří svůj dluh), nebo monetární řešení, monetarizaci dluhu. Jednou z možností je i odmítnutí dluhu

Vnější (pasivní faktory)

- Cílem je dosahovat tempo růstu HDP > zvýšení IR z veřejného dluhu
- Inlace na pokles reálné výšky veřejného dluhu

Testové otázky:

1. Co platí pro HDP ČR:
 - a. V roce 2012 bylo nejvyšší HDP za posledních 5 let
 - b. Meziroční přírůstek HDP byl od roku 2005 alespoň jednou záporný**
 - c. V roce 2012 bylo nejvyšší HDP za posledních 3 roky**
 - d. Meziroční přírůstek HDP nebyl od roku 2000 ani jednou záporný
2. Na relativné zadlužení má vliv:
 - a. přímo úměrně úroková sazba**
 - b. nepřímo úměrně úroková sazba
 - c. přímo úměrně růst HDP
 - d. nepřímo úměrně růst HDP**
 - e. výška deficitu státního rozpočtu z minulého roku
 - f. zadlužení z minulého roku**